

Voka – Kamer van Koophandel Limburg vzw
'Huis van de Limburgse Ondernemer',
Gouverneur Roppesingel 51, 3500 Hasselt, BE
tel. +32 11 56 02 00, fax +32 11 56 02 09
info.kvklimburg@voka.be, www.voka.be

Kamer van
Koophandel
Limburg

Persbericht

---

aan

Media

meer informatie bij

Johan Grauwels

datum

23 november 2018

tel. direct

+32 11 56 02 60

+32 473 38 65 05

aantal pagina's

8

e-mailadres

johan.grauwels@voka.be

Opnieuw recordmaand voor starters

Krimpene economie maar toevloed starters

De krimpendens die in januari 2018 van start ging zet zich onverstoord verder. Net zoals vorige maand is de terugval minder groot dan dat we enkele maanden geleden voorspelden. We kunnen de terugval niet ontwijken maar het ritme waartegen deze terugval verloopt neemt duidelijk af.

Terug boven 100 punten

De conjunctuurbarometer valt op basis van de momenteel beschikbare data in de loop van 2018 van 114.6 indicatorpunten terug tot 101.28 indicapunten in december 2018. Enkele maanden geleden verwachtten we onder de 100-punten grens te zakken, maar de laatste maanden hebben voor een zachtere landing gezorgd. De terugval blijft dus wel een feit maar in vergelijking met de voorbije twee maanden (met een daling van resp. -15.84 en -25.17 punten in het vooruitzicht) is de krimp in onze conjunctuur minder scherp dan aanvankelijk voorspeld.

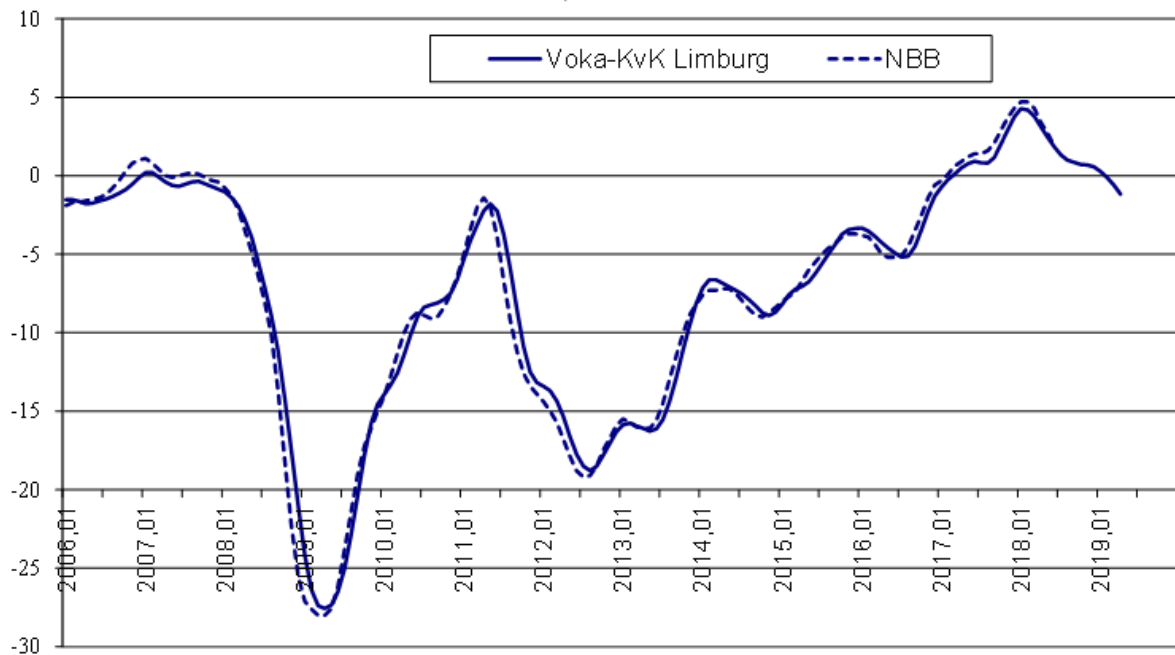
Bijna 1.000 starters

Alle sectoren dragen positief bij aan het conjunctuurverloop waardoor de terugval zich binnen de perken houdt. De export scoort beduidend beter dan dezelfde periode vorig jaar. Ook in de bouwsector zit alle segmenten de wind in de zeilen. Ook de automobielsector doet het beter dan dezelfde periode een jaar geleden, terwijl de toeristische sector in een expansiemodus zit. De totale werkloosheid tot slot blijft ook onder het niveau van dezelfde periode een jaar geleden. Het aantal starters zit opnieuw op recordkoers. Na de kalmere zomermaanden is het aantal starters sterk toegenomen en durven weer meer Limburgers het aan om een eigen zaak op te starten.

Johann Leten besluit: "Uit een bevraging van 700 Voka-leden bleek onlangs dat 41% van de ondernemers ook een terugval in onze economie verwacht. De piek is gepasseerd maar de terugval wordt niet meteen zwaar ingeschat. Om toch te kunnen groeien hameren onze leden op het belang van het vinden van geschikte werkkrachten. De Arbeidsdeal vertalen naar concrete maatregelen is één van de belangrijke stappen die nodig zijn om onze bedrijven terug weer wat zuurstof te geven. We blijven nu al een tijdje op dezelfde nagel

kloppen maar als één op de twee Vlaamse werkgevers aangeeft dat het gebrek aan geschikte werkkrachten de voornaamste belemmering is voor groei, dan moeten we deze kink in de kabel blijven benadrukken.

Conjunctuurbarometer Voka – KvK Limburg en NBB (november 2018 – april 2019)

2/9

Bron: Voka – KvK Limburg & NBB

In samenwerking met Prof. dr. Guido Van Rompuy, hoogleraar economie en econometrie, wordt elke maand een prognose gemaakt van de Limburgse conjunctuur op basis van effectieve realisaties betreffende de bouwvergunningen, inschrijvingen van nieuwe voertuigen, arbeidsmarkt, toerisme en internationale handel. Hiermee is de Voka-KvK Limburg – indicator een goede aanvulling op de conjunctuurbarometer van de Nationale Bank van België, welke peilt naar de verwachtingen van de bedrijfsleiders omtrent het conjunctuurverloop. Met andere woorden, de Voka-KvK Limburg – indicator voorspelt op basis van de economische activiteit de verwachtingen van de NBB tot zes maanden vooruit.

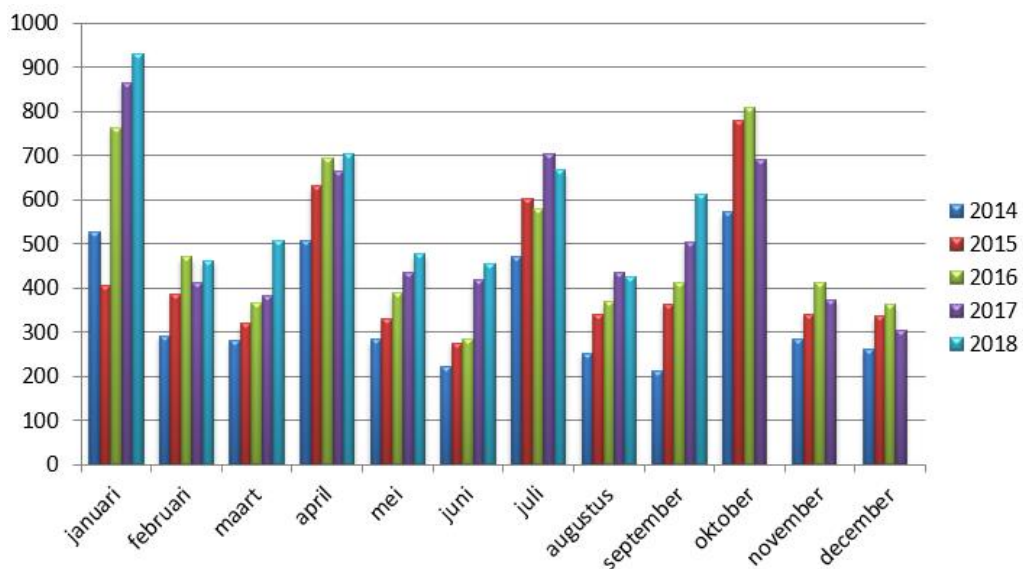
Starters rijzen opnieuw de pan uit

Met uitzondering van de zomermaanden kunnen we met enige voorzichtigheid weer van een recordjaar spreken op vlak van het aantal startende ondernemingen. Oktober is een uitzonderlijke goede maand geweest met 999 starters. In vergelijking met oktober 2017 is dit een stijging van maar liefst 44,16%. Enkel in januari 2018 noteerden we al eens meer dan 900 starters.

Tabel: aantal starters in Limburg

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	YtY
januari	502	457	527	407	765	866	932	7,62%
februari	308	267	291	387	470	413	463	12,11%
maart	316	273	282	319	365	384	507	32,03%
april	453	461	506	631	694	664	706	6,33%
mei	279	323	284	331	391	436	478	9,63%
juni	255	230	221	276	283	419	456	8,83%
juli	435	436	473	604	580	705	667	-5,39%
augustus	235	200	252	341	369	434	424	-0,98%
september	222	211	211	364	413	504	613	21,63%
oktober	501	506	573	781	811	693	999	44,16%
november	247	275	284	341	411	374		
december	257	231	261	336	363	304		
Tussentijdstotaal oktober	3506	3364	3620	4441	5141	5518	6245	13,18%
Jaartotaal	4010	3870	4165	5118	5915	6196		

3/9

Bron: Voka – KvK Limburg

Export stabiel

De exportprestaties vertonen een stagnatietendens en deze trend is identiek aan dezelfde periode vorig jaar.

De positieve marges van vorige maand blijven behouden. De year-to-year differential voor de exportwaarde stijgt tot 19.61% en bereikt hiermee opnieuw het niveau van twee maanden geleden (19.82%). Vorige maand werd nog een terugval tot 12.10% genoteerd. De marge voor de certificaten evolueert verder. Deze maand wordt 8.03% bereikt. Vorige maand en twee maanden geleden werden nog waarden 6.24% resp. 5.87% gerapporteerd.

De buitenlandse vraag verloopt zeer stabiel op een beduidend hoger niveau dan in de vergelijkbare periode van vorig jaar. Voorlopig is er geen enkele indicatie dat deze tendens op korte of middellange termijn fundamenteel zou omslaan.

4/9

Bouw blijft hoge toppen scheren

Alle trends in de bouwsector verlopen positief. Dat was vorig jaar in dezelfde periode ook het geval. Drie trends zijn zelfs significant (oppervlakte residentiële nieuwbouw, residentiële renovatie en niet-residentiële volume). Voor de residentiële nieuwbouw (aantal vergunningen en te realiseren oppervlakte) en de residentiële renovatiebouw zijn de huidige trends qua intensiteit identiek aan die van dezelfde periode vorig jaar. Binnen de niet residentiële nieuwbouw geldt per saldo iets gelijkaardigs: het trendpatroon voor het aantal vergunningen verloopt enigszins vlakker dan vorig jaar terwijl dat voor de te realiseren volumes beduidend steiler verloopt.

Alle differentials zijn positief. Vorige maand was de marge m.b.t. het aantal vergunningen residentiële renovatiebouw de enige die nog negatief uitviel (-1.61%). Nu wipt deze differential met de hakken over de sloot uit de rode cijfers (0.36). De marge voor het aantal vergunningen residentiële nieuwbouw blijft sterk positief (21.08%) maar verliest wel enigszins terrein ten opzichte van de voorbije maanden. In de loop van de voorafgaande drie maanden werd een gemiddelde differential van ruim 25% gerapporteerd. De te realiseren oppervlakte residentiële nieuwbouw blijft in de loop van de periode tot april 2019 maandelijks gemiddeld 28.86% boven het niveau van de vergelijkbare periode een jaar geleden. Deze waarde ligt volledig in lijn met de vaststelling van vorige maand (31.21%) en twee maanden geleden (29.24%). Voor de niet residentiële nieuwbouwvergunningen werd vorige maand de laagste waarde van de recentste vijf maanden opgetekend (11.1%). De huidige waarde (13.06%) laat toe te vermoeden dat aan de periode van vrije val stilaan een einde komt. De marge m.b.t. volumes niet-residentiële nieuwbouw zet het spectaculaire expansiepad van de laatste maanden verder door en belandt nu op 158.53%. Vorige maand moest nog 'vrede genomen' worden met 143.88%.

De bouwactiviteit blijft zeer sterke steun verlenen aan het regionale conjunctuurverloop. Deze steun wordt gegenereerd vanuit alle segmenten. Zelfs het zwakke broertje van de laatste maanden (residentiële renovatiebouw) vindt terug aansluiting.

Automobiël op de rails

In de automobielsector behouden beide segmenten de significant opwaartse trend die ook vorige maand reeds aanwezig was. Het opwaartse karakter is in hoge mate structureel.

De marge voor de personenwagens (8.04%) neemt opnieuw toe ten opzichte van vorige maand (6.16%) maar blijft nog ruimschoots onder het niveau van twee maanden geleden (14.06%). Bij de bedrijfsvoertuigen tekent zich de omgekeerde evolutie af. De huidige marge (4.18%) neemt relatief sterk toe ten opzichte van vorige maand (2.67%) en komt hiermee opnieuw in de buurt van de waarde van twee maanden geleden (4.3%).

In de automobielsector presteren beide segmenten beter dan twaalf maanden geleden. Op basis van de huidige gegevens kan deze tendens aanhouden tot het einde van het eerste kwartaal van 2019. Tijdens die periode zou het aantal inschrijvingen van nieuwe voertuigen 4.5% hoger uitvallen dan vorig jaar.

5/9

Toerisme in expansiemodus

De verwachtingen omtrent aankomsten en overnachtingen vertonen beide een positieve trend. Met betrekking tot de bezettingsgraden domineert een uitgesproken stagnatietendens. Alle trends zijn qua intensiteit volledig identiek aan de trends die in de vergelijkbare periode een jaar geleden gerealiseerd werden.

De marge voor de aankomsten blijft met 3.58% dicht in de buurt van de 3.91% van vorige maand. Ondanks het feit dat twee maanden geleden nog een marge van 4.15% in het vooruitzicht gesteld werd is er van een krimp-tendens nog helemaal geen sprake. De marge voor de overnachtingen (7.52%) blijft voor de derde maand op rij stabiel.

De marges voor de bezettingsgraden zetten de expansietendens die vorige maand reeds vermeld werd verder. De differential voor de hotels stijgt van 0.12% vorige maand tot 3.37% nu. Voor de bezettingsgraad alle logies wordt een verdere klim tot 2.93% vastgesteld. Tijdens de twee voorbije maanden werden marges van 1.79 resp. 0.3% genoteerd.

Binnen de toeristische sector wijzen alle indicatoren op een rustige maar solide en betrouwbare expansietendens. De neiging tot stagnatie die in de loop van de voorbije maanden nadrukkelijk aanwezig was lijkt overwonnen.

Arbeidsmarkt stagneert

Op de arbeidsmarkt blijft de significant neerwaartse trend van het aantal vrouwelijke werklozen behouden. Het aantal werkloze mannen stagneert vrijwel volledig. Per saldo vertoont ook de totale werkloosheid een licht neerwaarts trendpatroon. Alle trends zijn verder in hoge mate analoog aan die van een jaar geleden.

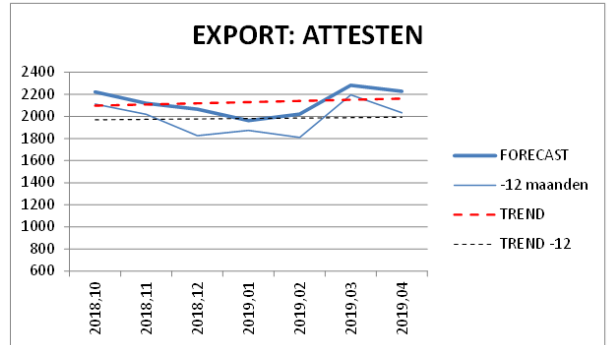
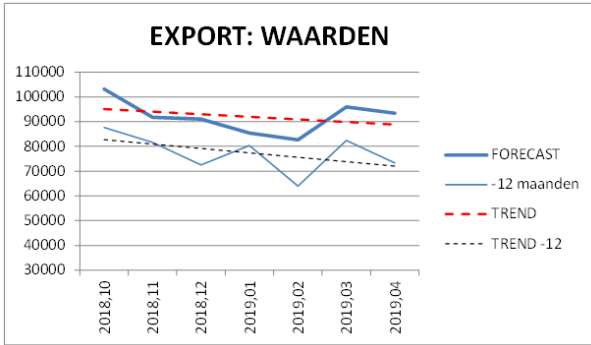
De marge voor het aantal mannelijke werklozen blijft met -7.1% nog sterk in de buurt van de -7.8% van vorige maand. Noteer echter dat twee maanden geleden de marge nog -8.5% bedroeg. Er bestaat dus wel een lichte tendens die het aantal werklozen stilaan terug richting het niveau van vorig jaar duwt. De differential voor het aantal vrouwelijke werklozen wordt daarentegen

**Kamer van
Koophandel**
Limburg

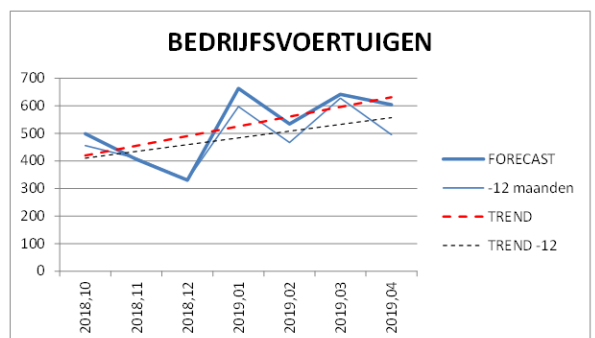
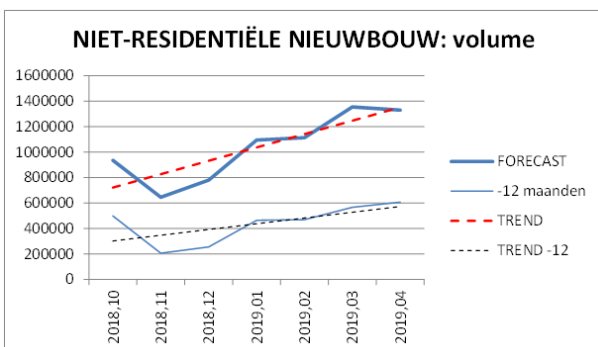
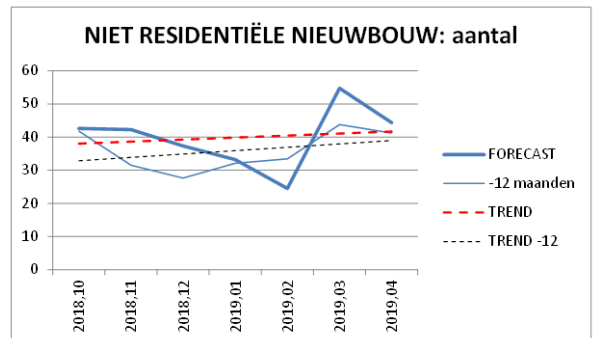
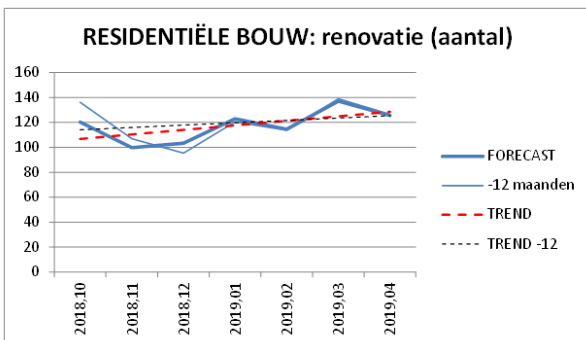
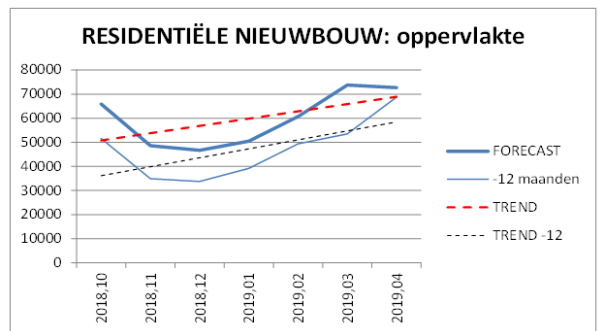
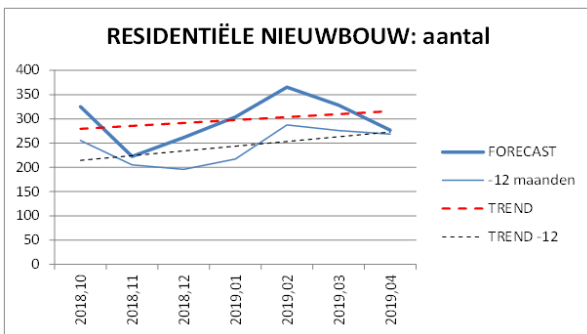
opnieuw ruimer negatief (-8.02%) van vorige maand (-6.17%). Ook hier werd twee maanden geleden nog een ruimer negatieve waarde van -9.45% gerapporteerd. Als gevolg van deze evoluties blijft de totale werkloosheid -7.54% onder het niveau van de vergelijkbare periode twaalf maanden geleden.

Overzicht deelindicatoren

SECTOREN	TREND	YEAR-TO-YEAR DIFF.
1. Export Exportwaarden Exportattesten	↓ ↑	19,61% 8,03%
2. Bouwsector Residentiële nieuwbouw: aantal Residentiële nieuwbouw: oppervlakte Residentiële renovatie: aantal Niet-residentiële nieuwbouw: aantal Niet-residentieel: volume	↑ ↑ ↑ ↑ ↑	21,80% 28,86% 0,36% 13,06% 158,53%
3. Automobielsector Bedrijfsvoertuigen Personenwagens + dubbel gebruik	↑ ↑	8,04% 4,18%
4. Toerisme Aankomsten Overnachtingen Bezettingsgraad hotels (excl 4 sterren) Bezettingsgraad alle logies (excl 4 sterren)	↑ ↑ ↓ ↑	3,58% 7,52% 3,37% 2,93%
5. Arbeidsmarkt Werkloosheid mannen Werkloosheid vrouwen Totaal	↑ ↓ ↓	-7,10% -8,02% -7,54%

8/9

Kamer van Koophandel Limburg

